سرمقاله

روزنه ای به سوی گسترش همکاری باهمسایه ها

حفیظ الله زکی

یکی از چالش ها و مشکلاتی که فراروی امنیت و بازسازی افغانستان وجود دارد، روابط تعریف ناشده و چه بسا مبهم این کشور با کشورهای همسایه و بخصوص پاکستان و ایران است. افغانستان با هردو کشور هم مرزهای طولانی دارد و هم تاریخ و فرهنگ مشترک. ایران و پاکستان در دوره جهاد بیشترین کمک را با مردم افغانستان داشته و بیشترین مهاجر را در خاک خود جای داده است. در دوره جدید هم هردو کشور از ایتلاف مبارزه با تروریسم حمایت کردند، اما این حمایت ها همواره با انتقادها و شک و تردیدهایی همراه بود. پاکستان به دلیل حمایت از گروه طالبان ناگزیر از مبارزه جهانی علیه تروریسم اعلام حمایت کرد، ولی سیاست های این کشور همیشه در قبال تروریسم مورد انتقاد بوده است. حکومت افغانستان بارها پاکستان را متهم کرده که سیاست های دوگانه را در برابر افغانستان در پیش گرفته و صادقانه با این کشور در مبارزه با تروریسم همکاری نکرده است. مشکلات دیگری که بر مناسبات دو کشور سایه انداخته است، اختلافات مرزی و گسترش روابط اقتصادی، سیاسی و فرهنگی افغانستان با هند می باشد. این چالش ها زمینه همکاری های سیاسی و امنیتی میان دو کشور را تحت تأثیر قرارداده و موانعی را در راه توسعه و تعمیق روابط دو کشور خلق کرده است.

مناسبات افغانستان و ایران نیز از پدیده های مشابه تأثیر پذیرفته است. اختلافات دیرینه دو کشور برسر آب، مشکلاتی که در کشت و قاچاق مواد مخدر وجود دارد، فشارهای مضاعف ایران بر حل مسأله مهاجرین، دشواری هایی را برای هردو کشور ایجاد کرده است. اما آنچه در این زمینه مهم به نظر می رسد نوع مناسبات دو کشور با ایالات متحده آمریکا و غرب است. ایران، آمریکا و غرب را دشمن خود می داند واز حضور آمریکا در منطقه با هرنام و عنوانی هراس دارد. ایران از حضور گسترده سیاسی و نظامی آمریکا در افغانستان و بخصوص از امضای پیمان امنیتی میان دو کشور دلخوش ندارد.به این دلیل در سیزده سال گذشته ایران در عین حالی که سعی کرده است روابط همسایگی خود را با افغانستان حفظ کند، اما تمایلی به بالا بردن سطح روابط خود با این کشور نیز نشان نداده است.

مشکل افغانستان این است که ازیک طرف با خود کشورهای همسایه اختلافات عمیقی دارد و از سوی دیگر رابطه افغانستان با کشورهای سوم،ناخواسته مناسبات این کشور را با همسایه ها تحت تأثیر قرار داده است. به دلیل ناتوانایی هایی که در حکومت افغانستان وجود داشت، این کشور در سیزده سال گذشته نه گامی در راه حل اختلافات خود با کشورهای همسایه برداشته توانست و نه یک توازن منطقی در روابط منطقه ای و بین المللی خود برقرار کرد، تا اعتماد کشورهای همسایه و منطقه برای گسترش روابط با این کشور جلب می شد.

اما رییس جمهور اشرف غنی پنج حلقه ای معین را در سیاست خود ترسیم کرد و به این ترتیب تلاش ورزید تا سطح روابط با هر حلقه را در روابط خارجی کشور مشخص سازد.ترسیم این پنج حلقه روشن می سازد که افغانستان با چه کشورهایی چه نوع روابطی باید داشته باشد. دراین صورت هم سیاست خارجی از ابهام و سردرگمی گذشته رهایی می یابد و هم اعتماد لازم برای کشورها در روشنایی و شفافیت سیاست خارجی افغانستان به دست خواهد آمد.

توافق اخیر میان افغانستان و ایران در باره تهیه « نقشه راه و حل مشکلات مشترک» گامی ارزنده و سازنده ای در راه تحکیم روابط میان دو کشور به حساب می آید. یقینا با این نقشه راه، فصل جدیدی از روابط افغانستان با ایران رقم خواهد خورد و دورنمای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بهتری را برای دو کشور به ارمغان خواهد آورد.اینتقشهبستهکاملی است کهتحکیمروابطبینوکشوردرزمینههایمبارزهباتروریسمونحوهمبارزهباآن،مبارزهباقاچاق موادمخدر،همکاریهایاقتصادیوترانزیتی،افزایشتجارتقانونی،حلم شکلاتمهاجرینوهمکاریدرموردآب رادربرمی گیرد. امید واریم که سیاست های روشن حکومت جدید درقبال همسایه ها بر تعمیق روابط سیاسی، اقتصادی و امنیتی منطقه کمک کند.

افغانستان و ایران؛ همکاری‌های اقتصادی زمینه ساز همکاری های سیاسی

عبدالرحمن فهیمی

پس از تشکیل حکومت وحدت ملی، به نظر می رسد که «روابط و مناسبات» کابل با دولت های منطقه ای بیشتر مورد توجه قرار دارد. رییس جمهور غنی تلاش دارد در «زمینه های سیاسی و امنیتی و اقتصادی ـ فرهنگی» وارد همکاری های جدی گردد. او به عربستان سعودی که جایگاه مذهبی بلندی در منطقه دارد، به چین که دارای نقش و جایگاه قدرتمندی اقتصادی در جهان و منطقه است و پاکستان که از نقش پُررنگ در صفوف گروه های افراطی و تروریست برخوردار است، سفر کرد و گفته می شود که قرار است به دو کشور مهم منطقه ای دیگر، یعنی ایران و هندوستان نیز سفر خواهد کرد.

روز گذشته کابل شاهد حضور آقای شریعتمداری معاون رییس جمهور ایران و برگزاری «نمایشگاه مشترک» میان دو کشور بود.

اتاق تجارت و صنایع کشور و بخش فرهنگی سفارت ایران در کابل برگزار کنندگان این نمایشگاه بودند. در این نمایشگاه «محصولات و تولیدات» مختلف توسط شرکت های فعال در این دو کشور به نمایش گذاشته بود.گفته می شود که به زودی آقای غنی جهت گسترش و تقویت همکاری های سیاسی و اقتصادی میان دو کشور به ایران سفر کند.

همکاری های اقتصادی دو کشور را به صورت مختصر مورد بحث قرار می دهیم:

گفتار اول: سرمایه گذاری و صادرات ایران در افغانستان

فعالیت های اقتصادی ایران در افغانستان را می توان در سه حوزه شناسایی کرد؛ تجارت، فعالیت های بانکی و شرکت های تولیدی. فعالیت های این کشور را در سه حوزه یاد شده مورد بحث قرار می دهیم.

۱ . تجارت

تجارت، یک نوع داد و ستد اقتصادی است. شئ و کالای را دو طرف بین هم تبادله می کنند. دو طرف تبادله ممکن است دو شخص در داخل کشور و یا از دو کشور خارجی و یا دو دولت باشند. پس، تجارت عبارت از داد و ستد و انتقال مواد گونه گون از یک شهر به شهر دیگر و از یک کشور به کشور دیگر، است.

تجارت ایران و افغانستان به ویژه کالاهای وارده ایرانی به افغانستان هنوز سطح پایین را دارد. سرمایه گذاری و وارد کردن کالاهای غیر مصرفی را هنوز ایران مطابق با شرایط افغانستان نمی داند. بنابر این، کالاهای ایرانی وارد شده به افغانستان؛ مواد شوینده، موکت، مصالح ساختمانی، فرش ماشینی، مصنوعات فلزی و مواد غذایی است. نقطه ی قوت که کالاهای ایرانی دارد، پندار مثبت مردم افغانستان نسبت به کالاهای تولیده شده به ایران است.

خرید کنندگان افغانستانی به این پندار بودند و هستند که کالاهای تولید شده در ایران، از کیفیت مناسب و بهتری برخوردار است. در این صورت، کالاهای ایرانی را نسبت به کالاهای چینی و پاکستانی و حتی هندی ترجیح می دهند.

با توجه به تصور عمومی که نسبت تولیدات ایرانی وجود دارد و با توجه سطح نازل تجارت ایران در کشور، اگر اراده ی وجود داشته باشد، می تواند سطح تجارت را بلند برده و منفعت بیشتری خواهد برد.

۲ . فعالیت های بانکی

بانک داری از مولفه های مهم اقتصادی در دنیای جدید و اقتصاد مکانیزه شده است. بانک می تواند منبع جمع آوری سرمایه و نیز منبع تقویت سرمایه داران کوچک باشد. از این روی، از رهگذر فعالیت های بانکی ایران می تواند هم خود نفع ببرد و هم سرمایه گذاری های کوچک را در افغانستان تقویت و حمایت نماید.

ولی در حال حاضر فقط یک بانک ایرانی در کابل فعالیت دارد. آرین بانک با سرمایه ۱۰ میلیون دالر در افغانستان فعال است. پس می شود گفت که فعالیت های بانکی ایران اندک است.

۳ . شرکت های تولیدی

شرکت های تولیدی، با توجه به وضعیت اقتصادی و اجتماعی افغانستان از استقبال خوبی برخوردار خواهد شد. زیرا از یک سو، زمینه ی پیدایش کار برای جمعیت عظیم بی کار فراهم می شود و از سوی دیگر، با توجه به نبود شرکت های تولیدی افغانی و نیز موجودیت تصور و پندار مثبت در برابر کالاهای تولیدی ایرانی، به سرعت جا خواهد افتاد.

در حال حاضر، برخی شرکت های کوچک تولیدی در بخش های ساختمانی، مواد غذایی مانند ماکارانی و مواد شوینده مثل مایع ظرف شویی و دست شویی فعالیت دارند. این شرکت ها هنوز کوچک بوده و در هرات افغانستان فعال هستند. اما با توجه به بحث که قبلا مطرح شد، می شود شرکت های تولیدی را در بخش های مختلف و در مناطق مختلف بسط داد.

گفتار دوم: صادرات افغانستان به ایران

گرچند افغانستان به علت نبردهای مخرب داخلی، زیربناهای مهم اقتصادی اش را از دست داده و در عرصهٔ تولیدی پیشرفت مهم ندارد، اما، به هر حال، برخی محصولات زراعتی زارعین کشور، کالاهای ارزشمندی هستند که بایستی به کشورهای هم جوار و بازارهای جهانی از جمله ایران صادر شود.

افغانستان در عرصهٔ زراعتی، انار، سیب و میوه های خشکی چون بادام، چارمغز و پسته ای خوبی دارد. اما به علت راه نیافتن به بازارهای منطقه ای و جهانی این محصولات فاسد می شود و بعد زارعین انگیزه های شان را جهت محصول گیری در آینده از دست می دهند و از این طریق، انگیزه ها جهت زرع مواد مخدر که حتی قبل از رسیدن مشتریان خودش را دارد، افزایش خواهد یافت.

به نظر می رسد که کچالو یکی از محصولات زراعتی خوبی کشور است که در مناطق مرکزی به خصوص ولایت باستانی بامیان زرع می گردد. اگر به این محصول زراعتی کشور، بازاریابی درست و مناسب صورت گیرد، هم سطح در آمدهای خانواده ها بلند رفته و زندگی شان بهبود می یابد و هم در آمدی مناسب برای کشور خواهد داشت.

اما، محصولات میوه ای و نیز کچالوی بامیان به گونه ای در بازارهای کشور سرگردان بوده و زارعین کچالوی شان را به بهای خیلی اندک به فروش می رسانند. این امر، همان طور که مطرح گردید، هم انگیزهٔ زارعین را از کشت پدیده های زراعی مشروع کاهش داده و انگیزهٔ کشت پدیده های نامشروع چون تریاک افزایش می یابد و نیز آسیب به اقتصاد خانواده ها و کشور خواهد بود.

به نظر می رسد که زمینه های صادر کردن محصولات زراعتی به کشورهای هم جوار از جمله ایران فراهم می گردد. افغانستان از این رهگذر کمک بزرگ به اقتصاد خانواده ها و درآمدهای دولتی می کند. روابط میان دو کشور عمیق و جدی خواهد شد.

بنابراین، پس از گسترش روابط و همکاری های اقتصادی و تجاری، زمینه های همکاری های سیاسی و امنیتی به گونه ای قابل ملاحظه ای افزایش می یابد. دو کشورهای تهدیدهای مشترک امنیتی که منافع مشترک سیاسی را خلق کرده است، دارند. تروریزم، تریاک و شبکه های خطرناک قاچاق. این سه تهدید، گه گاهی دست به دست هم داده و قدرت بیشتری می گیرد. از این رو، مبارزهٔ مشترک می طلبد.

منابع:
۱ . رحمانی یزدری، علی جان، شیعه ها و هزاره ها و محرومیت زدایی، ج۱، چ۱، قم: انتشارات مشهور، ۱۳۸۲
۲ . فرزین نیا، زیبا، ایران و افغانستان: گسترش همکاری های اقتصادی، مجله علوم سیاسی، ۱۳۸۵، ش۲۰۵

آسیب های اجتماعی چیست؟

محمد رضا رها

چرا که بررسی آسیبهای اجتماعی بدون در نظر گرفتن شرایط زمینه‌ای یک جامعه میسر نخواهد بود.

چه چیزی به عنوان آسیب شناخته می‌شود؟ حدود و ثغور آن چقدر است؟ عوامل زمینه ساز و علل آشکار کننده آن کدامها هستند؟ در کدام طبقات گسترش بیشتری دارند؟ در کدام سنین گسترش بیشتری دارند؟ توانایی جامعه برای کنترل و نظارت بر آنها چقدر است؟ از چه راههایی می‌توان به کاهش آنها مبادرت کرد؟ همه اینها سوالاتی هستند که در حوزه آسیب شناسی اجتماعی مورد بررسی قرار می‌گیرند.

اهمیت آسیب شناسی اجتماعی

هر جامعه‌ای متناسب با شرایط خود ، فرهنگ ، رشد و انحطاط خود با انواعی از انحرافات و مشکلات روبروست که تاثیرات مخربی روی فرآیند ترقی آن جامعه دارد. شناخت چنین عواملی می‌تواند مسیر حرکت جامعه را بسوی ترقی و تعامل هموار سازد، بطوری که علاوه بر درک عمل آنها و جلوگیری از تداوم آن عمل با ارائه راه حلهایی به سلامت جامعه کمک نماید. به عنوان مثال مسأله اعتیاد را در نظر بگیریم. این مساله هم به عنوان یک مشکل فردی و هم یک معضل اجتماعی مطرح است. روشن است در سطح اجتماعی منجر به از بین رفتن نیروها و انرژی بارآور جامعه می‌شود. شناسایی علل اساسی و کنترل آنها می‌تواند بسیاری از نیروهای از دست رفته جامعه را تجدید نموده ، در مسیر کار سالم جامعه هدایت کند.

شیوه عمل آسیب شناسی اجتماعی

آسیب شناسی اجتماعی همچون سایر حوزه‌های اجتماعی و عللی ، از شیوه عملی برای بررسی موضوعات مورد نظر خود استفاده می‌کند. به عبارتی برای مطالعه و بررسی علل ، زمینه‌ها و راه حلها در زمینه کجرویها و آسیبها ، هم از لحاظ ذهنی به صورت شناخت مفاهیم خاص و هم به کمک ابزار وسایل تحقیق عینی به صورت پژوهشهای علمی استفاده می‌شود. چنین پژوهشهایی پیرامون انحرافات اجتماعی به صورت تحقیق علمی به حدود ۸۰ - ۹۰ سال پیش باز می‌گردد. البته در آن زمان این پژوهشها کمتر جنبه واقع بینانه داشته‌اند. ولی پس از مدتی پژوهشها بر شالوده‌ای صحیح‌تر استوار شد و تلاش شد از شیوه‌هایی که دقت و اعتبار بیشتری در برآورد مشکلات اجتماعی دارند استفاده گردد.

پرسشنامه‌های مختلف تهیه شد، شیوه‌های اعتبار یابی و استفاده از روشهای معتبر معمول شد و از اصول روش تحقیق که در علوم انسانی کاربرد مفیدی دارد استفاده گردید. به این ترتیب اطلاعات لازم در زمینه انواع انحرافات و مشکلات در سطح یک جامعه جمع آوری گردید. این فعالیتها سیر تکاملی خود را سیر می‌کند و همچون پیشرفت سایر علوم شیوه‌های متکاملتری برای بررسی و ارزیابی در زمینه آسیبهای اجتماعی بدست می‌آید.

اجتماعی مطالعه بی نظمی ها و آسیب های اجتماعی همراه با علل و انگیزه های پیدایی آنها و نیز شیوه های پیشگیری و درمان این پدیده ها ، به انضمام مطالعه شرایط بیمار گونه اجتماعی است ؛ زیرا خاستگاه اصلی آسیب ها و کژ رفتاری های اجتماعی را باید در کل حیات اجتماعی و نوع خاص روابط انسانی جستجو کرد. نابسامانی های اقتصادی – اجتماعی چون : فقر ، تورم ، گرانی ، بیکاری ، فقدان امنیت مالی و حقوقی و دیگر عواملی که باعث محرومیت» می شوند ، زمینه مساعدی را برای انواع مختلف آسیب های اجتماعی چون: خود کشی ، سرقت ، اعتیاد به مواد مخدر ، الکیسم ، فرزند آزادی ، زور گیری ، طلاق ، گدایی و ... فراهم می آورند . از این رو مفهوم آسیب شناسی گسترده وسیعی پیدا می کند و از ابعاد ارزشی و کاربردی فراوانی برخوردار می گردد.

مطالب موجود به سه بخش جداگانه و در عین حال به هم پیوسته ، تقسیم شده است.بخش اول شامل چیستی آسیب های اجتماعی ، کژرفتاری ها و جرایم و انواع آنها است و بخش دوم به تبیین سه گانه زیست شناختی ، روان شناختی و جامعه شناختی می پردازد و بخش سوم به بررسی برخی از انواع آسیب های اجتماعی خاص اشاره دارد. در این بخش سعی شده است هریک از آسیب های اجتماعی مورد بررسی دقیق قرار گیرد و با ذکر یک یا چند «مورد» نسبت به تبیین و ریشه یابی آنها اقدام گردد.

. گونه شناسی آسیب های اجتماعی

در گونه شناسی آسیب های اجتماعی از ملاک های متفاوتی می توان استفاده نمود. این ملاک ها ، در هر جامعه ای حداقل چهار خرده نظام فرهنگی ، اجتماعی ، سیاسی و اقتصادی خاص دارند که در هر یک از این حوزه ها کنشگران فردی و جمعی می توانند با رعایت اصول و قواعد عمل جمعی مورد قبول در آن حوزه ها به چهار نوع سرمایه یا منبع ارزشمند-سرمایه فرهنگی یا دانش ، سرمایه اجتماعی یا تعهد منزلت ، سرمایه سیاسی یا قدرت و سرمایه اقتصادی یا ثروت- مورد نیاز هر جامعه دست یابند(عبدالهی ، ۱۳۸۲:۲۰). هر نوع فعالیتی که خارج از چارچوب اصول و قواعد عام عمل جمعی برای رسیدن به منابع ارزشمند صورت گیرد ، کجروی محسوب می شود. بنابر این ، در مجموع با چهار گونه کجروی روبه رو هستیم (ر.ش: شکل ۱-۱).

تعریف و هدف های آسیب شناسی

در پزشکی به مطالعه و شناخت ریشه بی نظمی های ارگانیسم(موجود زنده) آسیب شناسی

می گویند. در مشابهت کالبد انسانی با کالبد جامعه(نظریه اندام وارگی) می توان آسیب شناسی را مطالعه و ریشه یابی بی نظمی های اجتماعی تعریف کرد.

به گزارش هفت روز؛ درواقع آسیب شناسی اجتماعی ، مطالعه ناهنجاری ها و نابسامانی های اجتماعی نظیر بیکاری ، فقر ، اعتیاد ، خود کشی ، روسپیگیری ، رشوه خواری ، ولگردی ، زورگیری ، گدایی و ... همراه با علل و شیوه های پیشگیری و درمان آنها و نیز شرایط بیمار گونه اجتماعی است.

هدف ها و مقاصد آسیب شناسی اجتماعی را چنین می توان بر شمرد:

۱. مطالعه و شناخت آسیب های آسیب های اجتماعی و علل و انگیزه های پیدایی آنها و نیز بررسی شخصیت کژرفتاران و ویژگی های جسمانی ، روانی ، فرهنگی و اجتماعی آنان. شناخت درست درد ها و آسیب ها ، نخسین شرط چاره جویی و بیش از نیمی از درمان است ؛ درد تشخیص نادادہ را درمان نتوان کرد ؛ زیرا هر گونه ساختن بدون شناختن ، تیر در تاریکی رها کردن است.

۲. پیشگیری از آسیب های اجتماعی به منظور بهسازی محیط زندگی و جمعی خانوادگی.از آنجا که پیشگیری همواره ساده تر ، عملی تر و کم هزینه تر از درمان است ، دارای اهمیت بسیار می باشد.

۳. درمان آسیب دیدگان اجتماعی یا بکارگیری روش های علمی و استفاده از شیوه های مناسب برای قطع ریشه ها و انگیزه های آنان.

۴. تداوم درمان برای پیشگیری و جلوگیری از بازگشت مجدد کژ رفتاری و بررسی شیوه های بازپذیری اجتماعی.

در عصر ما پیشگیری مهمتر از درمان است. بسیاری از آسیب شناسان اجتماعی برآنند که برای مبارزه با کژرفتاری ها باید زمینه اجتماعی آنها را از میان برداشت و برای حصول این منظور رعایت دو اصل ضروری است

کارتون روز

بدون شرح

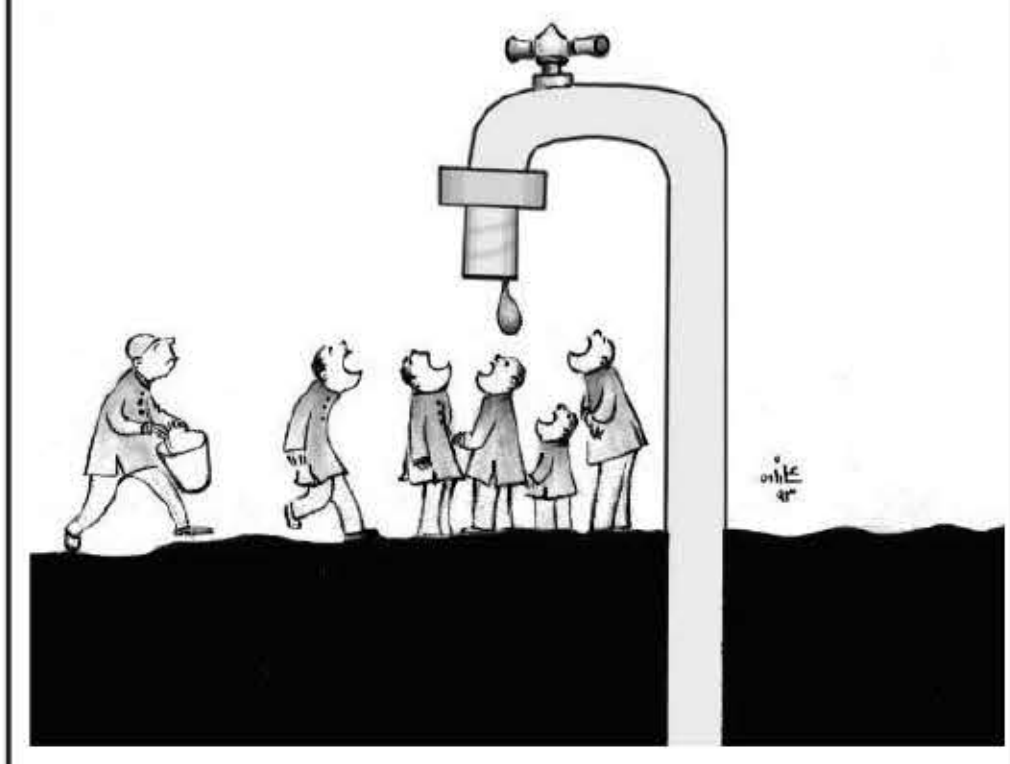

روزنامه افغانستان The Daily Afghanistan
Daily Outlook AFGHANISTAN

□صاحب امتیاز: داکتر حسین یاسا ۰۷۹۹٤۰۸۲۷۱
□مدیر مسوول: محمد رضا هویدا ۰۷۹۸۳٤۱۸٦۱
□سردبیر : حفیظ الله زکی ۰۷۹۹۱۵۷۳۷۱
□ کاریکاتوریست: خالق علی زاده
□دیزاین: محمد صالحی، علی‌اصغر زاهدی
□مسئول وب سایت: محمد علی بهرامی
□آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر V- ۱۳۷

روزنامهٔافغانستان از همهٔ دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید.
هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد.
مقالات وارده بازگردانده نمی شود.
مسئولیت مقالات به عهدهٔ نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله بیانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.
روزنامه افغانستان بخش دری و پشتوی روزنامه اوت لوک افغانستان است.
www.dailyafghanistan.com
Email: thedailyafghanistan@yahoo.com